תלמוד ירושלמי · מפרשים · חידושי חתם סופר על תלמוד ירושלמי · סדר נזיקין

חידושי חתם סופר על תלמוד ירושלמי עבודה זרה

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

חידושי חתם סופר על תלמוד ירושלמי עבודה זרה

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/חידושי-חתם-סופר-על-תלמוד-ירושלמי-עבודה-זרה/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה 39-202611200317v של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק ב 4
הלכה ז 4
פרק ג 5
הלכה ה 5
פרק ה 5
הלכה יא 5
הלכה טו 5

פרק ב

הלכה ז

רבי תנחומא מוסיף הדא ובני יעקב באו מו השדה כשמעם או כשמעם ויתעצבו האנשים. מובא בתוס' ע"ז דף כ' ע"א ד"ה גר וכו' וש"ס דילן לא חשיב רק ה"פ ונ"ל דתליא בפירושו דקרא. דהנה פשטיה כשמעם קאי אלמטה דאל"ה ה"ל למימר וישמעו האנשים ויבואו. אלא א"כ קשה דבאו מעצמם בזמנם בערב ולמחר מלו אנשי שכם וביום ג' למילתם הוציאו משם דינה מבית שכם נמצא היתה דינה כאשה אצל שכם ד' ימים ואין הקב"ה משרה צדיקים בצרה יותר מג' ימים אע"כ כשמעם באו באמצע היום וביומו מלו כי לא אחר הנער. וביום ג' הוציאו משם אחוחם. וי"ל לעולם כפי' קמא ודינה לא היתה צדקת כי היתה יצאנית. ויש לומר דלא היתה בת עונשים כי היתה קטנה בת ח' שנים. והנה בתשובת הרא"ש כ' דדיני גדלות הוא משיעורים הל"מ. והרמב"ם בהלכ' מלכים כ' כי לא נתנו שיעורים לב"נ. וא"כ כל קטן שהוא בר דעת ואיננו שוטה אע"ג שלא הגיע לשיעור שנים הוא בר עונשים בב"נ. והשתא תליא אי היה לאבות קודם מ"ת דין ב"נ או דין ישראל:

עוד י"ל. לכאורה יש להכריע. דכתיב שם כי נבלה עשה בישראל לשכב את בת יעקב ופי' הרמב"ן שנבלה עשה לשכב את בת גדול הדור הנקרא ישראל שרית עם אלקים ואנשים והעיז איש רשע לשכב עמה כאילו היתה רק בת יעקב בעלמא. ויש להקשות א"כ מ"ט כתיב בני יעקב באו מן השדה ולא שמם הנכבד בני ישראל באו מן השדה. אע"כ כבר בשדה שמעו המעשה המכוער הלזה ובאו מן השדה כבני יעקב שהוחל כבודו וא"כ מוכרע דקרינן בני יעקב באו מן השדה כשמעם שם בשדה ומשו"ה לא חשיב ש"ס דילן הך קרא באותן שאין להם הכרע. אך בחולין ק' ע"ב פליגי ר"י ורבנן דלרבנן לא נקראו בני ישראל עד אחר שברכו הקב"ה בבית אל אח"כ כתיב וישאו בני ישראל את יעקב אביהם אבל קודם לכן נהי שהוא נקרא ישראל ע"י המלאך מ"מ בניו לא נקראו בני ישראל וא"כ לעולם י"ל כשמעם קאי אלמטה כשמעם ויתעצבו אבל בשדה לא שמעו והא דכתיב בני יעקב באו ולא בני ישראל משום שעדיין לא נקראו ב"י עד שברכו הקב"ה בבית אל וא"כ אין לו הכרע. ובהא פליגי ש"ס דילן וירושלמי. ואתי' ש"ס דילן כר' יהודה פג"ה וכן פסק רמב"ם בהלכות מלכים דלבני יעקב נאסר ג"ה שכבר נקראו ב"י אז:

עוד י"ל או"א דא"ח. כשמעם כי טמאו אחותם באו מן השדה ואח"כ בבואם לבית כשמעם דברי חמור ובקשתו שיתנו דינה לשכם אז התעצבו. כי רמב"ן כ' משום כך לא כתיב גבי מפתה לו תהיה לאשה כמו גבי אונס משום דמפתה אורחא דמלתא שהפחות

מפתה בת גדולים וחשובים ולא יהיה חוטא נשכר בקחתו אותה משא"כ אונס מן הסתם החשוב מאנס בת פחותי ערך ע"כ ולו תהיה לאשה. והכא אנס שכם את בת יעקב כאלו הוא חשוב נגדו ורוצה להשיאו לאשה כחשוב שאנס פחותי ערך ע"כ התעצבו. וזהו נבלה עשה בישראל כי לשון נבלה מורה על תשלומים דבר שלא בדומה כמ"ש רמב"ן על עם נבל וכו'. וה"נ נבלה עשה בישראל כי ישראל מורה על לשון חשיבות לשכב את בת יעקב כאלו היא מפחותי עם כמורה לשון יעקב וכן לא יעשה לישא אותה ג"כ:

פרק ג

הלכה ה

השתחוה לביצה כו' [**עיין ש"ך חלק יו"ד סימן קמ"ה והאריך רבינו בכתי"ק בסוגיא אבני הר שנדלדלו תק"ע לפ"ק**. ונדפס בחתם סופר חידושי סוגיות דף ל"ח ע"א ירושלים תרנ"א לפ"ק]:

פרק ה

הלכה יא

חזקיה אמר הדא דאת מר במקום (שאין היין) [שהמים] נמכרים במדה אבל במקום וכו' ופני משה לא מצא מקום לפרשו ולענ"ד ט"ס הוא וצריך להגיה במקום שאין המים נמכרים במדה ועפ"מ שאבאר בע"ה דהרשב"א פסק ומייתי ליה ר"ן בע"ז (במתני' דיי"נ שנפל לבור) כל שמתקנים הקדרה בכך אין דנין בס' אלא במשהו. ופסקו מג"א סי' תמ"ב סק"א בסופו ועיין בע"ז נ"ח ע"ב יין שמסכו נכרי וכו' וכ' שם הר"ן דוקא בכוס אבל בחבית אין דרך מזיגה בכך ע"ש והיינו דקאמר חזקיה דמתני' מיירי במקום שאין דרך למסוך או למזוג המים במדה אלא במקרה כגון בחבית ובביבות אבל במקום שמוסכו במדה ידועה ועיקר תקנה בכך הוה מים במים כיין ביין דלא בטיל כן נראה לפי עניות דעתי:

הלכה טו

ר' אמי סליק עם רבי יודן נשיאה לחמתא דגרר ושאלין כסף מן אלין דאסיגס וכו' ועיין בפני משה ולא פי' כל צרכו. ולפענ"ד לא נסתפק מעולם דשואל כלי מגוי דלא דמי לכלי מדין שבפרשה גם אין ספק אם קנה כסף מגוי ועושה הישראל כלי ממנו דכל הני לא בעי טבילה אבל הם שאלו כסף מהגוי להחזיר לו לאחר זמן ובתוך ימי שאלה התיכם ישראל ועשה מהן כלים והשתא נהי משום היתר הפקעת הלואתו לא בעי טבילה כמו כל שאלה

דעלמא דוקא במשכן דיש לו ג"כ חוב על הכלי אבל בשאלה בעלמא וגם משום שקונה בשינוי מעשה שעשאו כלי וגם קונה בשבח כלי משום זה לחוד לא היה חיוב טבילה אבל השתא דאיכא תרתי שיכול להפקיע לגמרי וגם קנה שבח הכלי ושינה אותו ואין לגוי אלא תביעת כסף שבור לא גוף הכלי ע"כ הצריכו טבילה. אלא שיש לדון אם עלתה לו כיון דעדיין כח עכו"ם מעורב בו והוה כיוצא מטומאת עכו"ם ולקדושת ישראל לא בא וכעין חצי עבד וחצי ב"ח דאפילו עצמו אינו מוציא משום דעבדות וחירות מעורבים בכל מעשיו וה"נ דכותיה ע"כ מסיים דר' הושעיה זבין ומטבילן פי' בעובדא כי האי זבנם מן הגוי אחר שכבר נעשו כלים והטבילם אז כשנכנס לגמרי לקדושת ישראל: